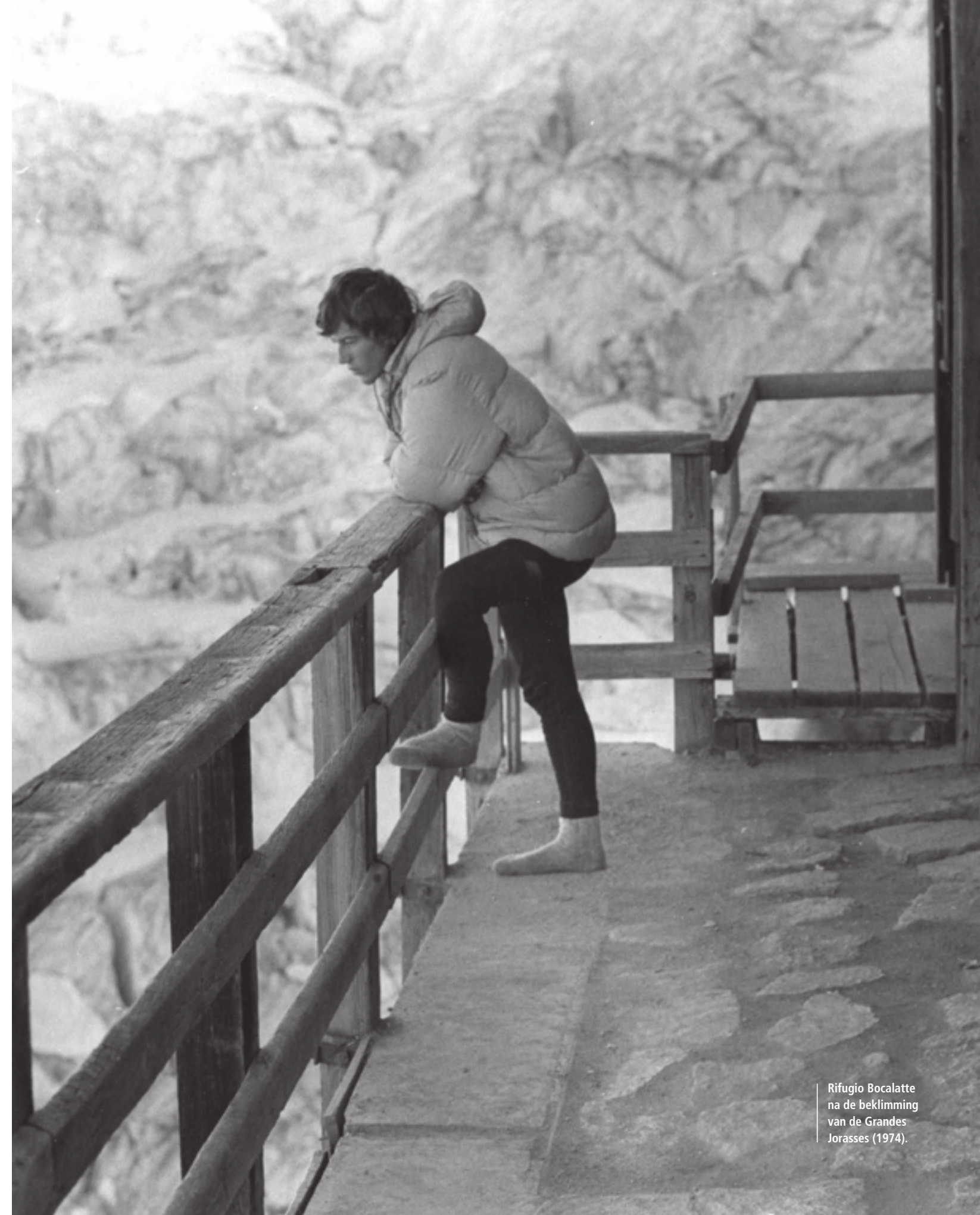

Ronald Naar (1955-2011)

EEN LEVEN *voor* DE BERGEN

Op 22 mei overleed alpinist en publicist Ronald Naar tijdens de afdaling van de Cho Oyu in de Himalaya. Met zijn dood is er een einde gekomen aan de alpinistische dadendrang van de naoorlogse babyboomgeneratie. Hij was met zijn 56 jaar een van de jongsten van die generatie en tegelijk de markantste. Robert Weijdert, die met Ronald bevriend was in de eerste jaren van zijn klimcarrière en twee expedities met hem meemaakte, blikt terug op de prestaties van een uitzonderlijk persoon. **TEKST & FOTO'S** ROBERT WEIJDE

Rifugio Bocalatte
na de beklimming
van de Grandes
Jorasses (1974).

De ontwikkelingsgang van Ronald als alpinist start aan het begin van de jaren zeventig. In die tijd maakte het Nederlandse klimmen een ongekende ervaring door, zowel in het aantal mensen dat serieuze bergtochten ondernam als in de zwaarte ervan. Voor het eerst kwamen getalenteerde en ambitieuze klimmers ook van buiten de studentenverenigingen; voor het eerst in lange tijd werd het niveau beduidend omhoog gebracht.

Kenmerkend was de passie waarmee de sport werd bedreven. Klimmen was vaak meer dan een hobby; soms leek het of men werd overspoeld door de mogelijkheden die het bood om vorm en betekenis aan het leven te geven. Het paste in de geest van de jaren zestig, waarin begrippen als vrijheid, zingeving en afkeer van starre maatschappelijke structuren de boventoon voerden. Tegelijkertijd ontstonden er nieuwe trainingsmethoden, werden door de toegenomen welvaart trainingsgebieden in België en Duitsland makkelijker bereikbaar en holde de buitensportindustrie van de ene noviteit naar de andere. Die ontwikkeling was niet typisch Nederlands: buiten ons land deden zich vergelijkbare ontwikkelingen voor. En ook daar kwamen de topklimmers steeds vaker uit de grote steden buiten het Alpengebied. Het maakte ineens niet zoveel uit of je in Londen, Parijs, Milaan of Utrecht woonachtig was.

In de Himalaya stond het klimmen aan het begin van een vruchtbare periode, waarin na de mammoetexpedities van de jaren vijftig en zestig de lichtgewicht, alpiene stijl van klimmen werd overgebracht op Himalayareuzen. Steeds vaker kwamen Yosemite en Patagonië

Training op Papendal in de winter van 1980-'81: Bas Gresnigt en Ger Friele (boven), Ronald en Gerard van Sprang (onder).

met hun spectaculaire rotswanden in beeld. De volle overgave aan het nieuwe klimmen had tot gevolg dat een groot aantal talentvolle jonge klimmers uit ons land het leven liet: Bernard Tellegen, Johan Taks, Ger Friele, Rudolf de Koning en Gerrit-Jan van Leersum zijn de bekendsten. En nu heeft zich op het laatste moment ook Ronald in deze rij geschaard.

De jaren zeventig

Voor het eerst leken Nederlanders in de periode 1970-1975 aansluiting te vinden bij het

niveau van het Midden-Europese klimmen. Terwijl daarvoor grote tochten aan het touw van gidsen werden gemaakt en de fraaie Lauper-beklimming op de Eiger (Paul Van Lookeren Campagne en Gebrand van der Leek, 1959) een incident was, ging het er een decennium later heel anders aan toe. De opmaat vormde de eerste Nederlandse beklimming van de Walker-pijler op de Grandes Jorasses (Bert Maas, Marleen Schalkwijk, 1971). Dat was een regelrechte sensatie. Het liet zien dat ook tochten met een grote reputatie en omgeven door een nimbus van gevaar en onbereikbaarheid, mogelijk waren geworden. Daarna volgden de tot de verbeelding sprekende tochten van Han Timmers aan de Dru en Marmolata di Rocca. Wat opvalt aan de beklimmingen van Ronald in de periode die daarop volgde, was dat hij een stapje verder ging. Vorig jaar ontmoette ik in Valpelline Ton Couperus, die vol trots vertelde hoe hij samen met Ronald in 1975 in één week de Droites-noordpijler, de Dru-noordwand en de Grand Jorasses-Crozpijler beklom. Ik zag vreugde in zijn ogen oplichten, en ook iets van ongelooft.

Ronald had een voorkeur voor Welzenbachachtige routes: extreem hoge wanden van sneeuw en ijs, steenslaggevaarlijk, vaak aan de schaduwzijde, lastig af te zekeren en met een geduchte reputatie. Hij verbond in hoog tempo de ene eerste Nederlandse beklimming met de volgende en verlegde daarmee op een ondubbelzinnige manier de grenzen. Om de belangrijkste te noemen: Eiger-noordwand (1977), Matterhorn-noordwand (1977), Dent Blanche – noordwand (1977), nieuwe route op Lauterbrunnen-Breithorn (1978), Freney-pijler op de Mont Blanc (1979) – routes die in technische zwaarte en in wat Duitsers zo mooi *Risikobereitschaft* noemen op een niveau lagen dat niet eerder door vlaklanders was bereikt.

Himalaya en Karakorum

Na zijn successen in de Alpen, waarbij hij zich ook met wisselend succes aan winterbeklimmingen waagde, verlegde Ronald zijn aandacht eerst naar Zuid-Amerika, waar hij in 1980 met zijn trouwe vriend Bas Gresnigt een aantal zware beklimmingen uitvoerde, o.a. op de beruchte Chacraraju Este. Daarna kwam de Himalaya. Die overgang was een weloverwogen keuze, zoals hij mij ooit vertelde. In de Alpen was voor hem niet zoveel meer te halen. Voor de Himalaya lag dat anders; er was nog veel te doen dat tot de verbeelding sprak. Daar kwamen ook zijn capaciteiten – extreem doorzettingsvermogen, organisatietalent en het uitbuiten van publicitaire mogelijkheden – het beste tot zijn recht. Hij wist dat hij het eerder daarvan

Rifugio Gervasutti aan de zuidzijde van de Grandes Jorasses (1974).

Met Jan Hendriks (l.) tijdens de Hindukush-expeditie van 1976.

moest hebben dan van een verfijnd atletisch kunnen dat hem, in de ervaring van het vrije klimmen dat juist in die tijd onder initiatie van Reinhold Messner vorm kreeg, in de Alpen verder had kunnen brengen. En misschien nog belangrijker: de Himalaya gaf hem de mogelijkheid te gaan leven als professioneel klimmer en publicist. In de Himalaya was er door Nederlanders

de Nanga Parbat, in de literatuur bekend als Duitse ‘Schicksalsberg’ vanwege de vele slachtoffers in de jaren dertig. Bovendien kon hij zijn opvattingen over tactiek en risico, waarover hij uitgesproken ideeën had, toepassen op een van de hoogste bergen op aarde. De expeditie, die zijn expeditie was – klein, met slechts vier klimmers, een filmer en een arts – was een succes. Daarna volgden ver-

Ronald Naar op de Glacier de Frébouzie (Mont Blancgebied, 1974).

Klimmen was vaak meer dan een hobby. Men werd overspoeld door de mogelijkheden om vorm en betekenis aan het leven te geven

slechts een eerste grote succes geboekt met de Annapurna-beklimming van Matthieu van Rijswijk (1978). Alle andere achtduizenders, bovenal de Mount Everest en K2, waren voor Nederlanders nog terra incognita. Het tekende zijn publiciteitsgerichtheid dat hij voor zijn tweede Himalaya-expeditie in 1981 koos voor de ambitieuze Schell-route op

schillende pogingen op de Mount Everest. Uiteindelijk lukte het in 1992 samen met alpinist en cineast Edmund Öffner. Hoogtepunt was zijn beklimming in 1995 van de K2 in het spoor van Hans van der Meulen en twee Pakistaanse hoogtedragers. Van al zijn verslagen over de Himalaya is die van de K2 het boeiendst, niet alleen vanwege het ex-

treem gevaarlijke karakter van de berg, maar ook omdat het de tactiek laat zien waarmee hij op het juiste moment, met de juiste mensen op de juiste plaats was.

Laatste fase

Wie de laatste fase van zijn leven overziet, onderkent twee lijnen. In de eerste plaats was er het bergavontuur op andere continenten. Hij was zo’n beetje overal geweest waar exotische bergen te vinden waren. Het waren kleinschalige ondernemingen, zoals in 2005 naar het Duivelsei in Suriname en in 2008 waarin hij de Patagonische ijskap traverseerde. Hij was ook de eerste Nederlander die alle zeven hoogste toppen van de zeven continenten op zijn naam schreef. Wie die lijst van beklimmingen overziet, vraagt zich af hoe dat in één leven heeft kunnen gebeuren. Dat enorme aantal is uniek geweest, ook in Europees verband. Het is alleen te verklaren uit een nooit aflatende zucht naar avontuur en een diepe, pure liefde voor de bergen.

Het tweede aspect is van een andere orde. Het laatste decennium leek zijn kijk op mensen milder te zijn geworden. Het overlijden van zijn neef tijdens een skiongeluk op Groenland in 2000, dat diepe sporen achterliet, heeft

MARTIN FICKWEILER: “HET WAS BIJZONDER OM SAMEN MET RONALD ONDERWEG TE ZIJN”

Martin Fickweiler behoort tot de beste Nederlandse klimmers van de huidige generatie. Hij vergezelde Ronald Naar de afgelopen jaren naar Algerije, Turkije, de Dolomieten en Patagonië. “Net als ik had ook Ronald met grote regelmaat behoefte aan vrijheid en eenvoud.”

Lopen, klimmen, poepen in de buitenlucht en slapen onder een schitterende sterrenhemel. Lunchen met de rug naar de wind met in de ene hand een brok kaas en in de andere een stuk afgescheurd brood. “Ik vind het gewoon geweldig om een mooie tocht te maken”, zei Ronald eens terwijl we al zeven uur onderweg waren, waarvan de laatste vier in een sneeuwstorm. Het hoefde voor ons beiden niet perse de mooiste foto of de beste prestatie op te leveren. Gewoon in de bergen zijn was reden genoeg om te gaan. Wanneer ik in Nederland met een nieuw expeditieplan bij Ronald aanklopte, meestal bestemmingen waarvan ik dacht dat er nog weinig over bekend was, dan ging er een lade van zijn archiefkast open en verscheen er een map op tafel. Soms kwamen er dertig jaar oude artikelen of knipsels tevoorschijn, een verbleekte kaart of een oude folder. “Leuk dat je erover begint, hier heb ik ook altijd al eens naar toe gewild”, was dan zo ongeveer zijn standaardantwoord. Ik wilde op dat soort momenten niet meer weg

uit die kamer die gevuld was met waardevolle documenten en met die inspirerende energie die Ronald zo eigen was. Dat herkende ik misschien nog wel het meeste in hem, een gedrevenheid om weer iets nieuws te doen, een ongerept gebied in te trekken om er vervolgens een onbekende berg te beklimmen en een mooi avontuur te beleven. Het kwam ook wel eens voor dat Ronald niets zag in mijn voorgestelde plan. Hij kon het dan zo van tafel vegen. Als ik er dan op terug bleef komen, wilde hij me toch steunen met advies. “Wat moet je nou helemaal alleen op Baffin Island? Ga nog een keer naar Cerro Torre, dat is pas een mooie berg. Als ik niet zo stom was geweest om van alles te laten bevriezen dan was ik zo met je meegegaan!” De werkelijkheid hoefde van Ronald nooit verdraaid te worden.

I Vertrek naar Patagonië. FOTO: MARTIN FICKWEILER

Martin Fickweiler (1977) heeft eerste beklimmingen volbracht in ondermeer Algerije, Canada, Groenland, Italië, Peru, Suriname en Noord Amerika. Hij ging zeven keer de duizend meter hoge wand van El Capitan (VS) omhoog en beklom in één seizoen de drie Torres del Paine in Patagonië. Tijdens een solo-expeditie naar Baffin Island haalde hij de hoogste top van het spectaculaire Sam Ford Fjord. Martin en Ronald ondernamen samen reizen naar Algerije, de Dolomieten, het Kaçkar gebergte, de Pyreneeën, Suriname en Tenerife, en staken in de winter van 2008 de Patagonische IJskap over. Tegenwoordig richt Martin zich vooral op het maken van fotoreportages en het geven van lezingen.

daarbij waarschijnlijk een rol gespeeld, net als het opgroeien van zijn kinderen, met wie hij steeds vaker de bergen in trok. In 2009 maakte hij met een groep studenten van de TU Delft, onder wie zijn oudste zoon Victor, een geslaagde expeditie naar de Mustagh Ata (7546 m) in West-China. Daarbij trad hij voor de jonge klimmers op als mentor.

Controverses

Ronald had ook een andere, duistere kant. Hij was een man van controverses, die veel vijanden had door zijn compromisloze manier van werken. Als je niet voor hem was, dan was je tegen hem. Daarbij waren *bescheidenheid* en *gelijkwaardigheid* woorden die niet voorkwamen in zijn vocabulaire. Er was er maar één de baas, één de beste. En wie hem voor de voeten liep, kon rekenen op ongemeen felle reacties. De achtergrond van die agressie heb ik nooit begrepen, vooral omdat hij in de gewone omgang zo grappig, betrokken en genereus kon zijn.

Controverses waren er ook buiten het persoonlijke vlak. Sommige details in zijn beklimmingen gaven aanleiding tot twijfel. Zijn solobeklimming van de laatste vierhonderd meter op de Nanga Parbat was nooit onomstreden en achtervolgde hem zijn leven lang.

Het conflict werd zelfs tot op het hoogste niveau van de rechtbank uitgevochten.

Schrijven en fotograferen

Als professional was Ronald verplicht voortdurend de publiciteit te zoeken, artikelen te schrijven en boeken uit te geven. Van die laatste groep, vijftien in totaal, is *Klimmen, op zoek naar evenwicht*, zijn debuut uit 1981, de belangrijkste publicatie in het Nederlands over de bergsport van na de oorlog. De eerste druk – uitgegeven in groot formaat, met stofomslag en overvloedig in zwart-wit geïllustreerd – beschrijft in een jachtige, onbeholpen stijl vol overdrijvingen de eerste jaren van zijn klimmersleven. Daarbij neemt hij het met de waarheid niet altijd even nauw. Maar wat doet het ertoe als je al die gebeurtenissen als een waterval over je uitgestort krijgt, zodat je nauwelijks tijd krijgt om adem te halen? Naast de andere boeken vallen *Sneeuwhoogten* (1994) en *Verliefd op sneeuw* (2008) op, twee boeken over het uitzonderlijke onderwerp van sneeuw en skiën. En ook *Naar de top* (2007), waarin hij zijn opvattingen over leiderschap, risicomanagement en teambuilding uiteenzet. Ronald had altijd een eigen blad willen hebben. Dat is door de beperkte mogelijkheden die ons taalgebied heeft en de tegenwerking

die hij kreeg, nooit van de grond gekomen. In *Bergen Magazine* vond hij echter een uitstekend platform voor zijn journalistieke werk, dat de laatste jaren steeds meer variatie en kwaliteit kreeg. Juist hier kwamen ook zijn fotografische talenten tot hun recht.

Na onze jaren van vriendschap zagen we elkaar alleen nog toevallig. Zo ook op de bergsportdag 2011 in Nieuwegein. We spraken een tijdje met elkaar, voor ons doen lang en ontspannen. We hadden het over onze kinderen en dat we nog steeds met zoveel plezier de bergen in gingen. Toen we elkaar bij vertrek een hand gaven, kreeg ik een dikke knipoog van hem. Het verwarme me. Terwijl ik terugliep dacht ik: misschien doet het er uiteindelijk ook niet toe dat je elkaar in de haren bent gevlogen. Misschien stonden we aan het begin van een periode waarin we weer normaal met elkaar konden verkeren. En ik betrapte me erop dat het een prettige gedachte was. “*Wen die Bergen lieben, den behalten sie*” – het is een cliché, maar hier op zijn plaats. Het bergbeklimmen als begin en einde van een liefde: intens, allesomvattend, en soms vernietigend voor wie een stap verkeerd zet, een stap te veel. ■

rweijdert@bergenmagazine.nl